

בש"פ 233/19 - מדינת ישראל נגד יצחק בריל

בבית המשפט העליון

בש"פ 233/19

בש"פ 516/19

ל
פ
נ
ד
ה
ש
ו
פ
ט
א
י
ש
ט
י
י
|

מדינת ישראל

המבקשת בבש"פ 233/19
והמשיבה בבש"פ 516/19:

נגד

עמוד 1

יצחק בריל

המשיב בבש"פ 233/19
והעורר בבש"פ 516/19:

בקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין
הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996;
ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים במ"ת
48790-07-16 מיום 10.1.2019 שניתנה על ידי
השופט ר' יונגרד

בשם המבקשת בבש"פ 233/19 עו"ד אושרה פטל-רוזנברג; עו"ד נוחה ברח"ד
והמשיבה בבש"פ 516/19:

בשם המשיב בבש"פ 233/19 עו"ד ניר שנידרמן; עו"ד עדן פוליטקין
והעורר בבש"פ 516/19:

החלטה

1. במרכזם של שני ההליכים שבהם עסקין עומד מעצרו של יצחק בריל (שייקרא להלן העורר) בפיקוח אלקטרוני עד תום ההליכים נגדו. ההליך הראשון הוא בקשה שמינית של המדינה להארכת מעצרו של העורר מעבר לתשעה חודשים, אשר הוגשה בגדרו של סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים). במסגרתה, מבקשת המדינה כי אאריך את מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני עד תום ההליכים בתשעים ימים החל מיום 18.1.2019 או עד למתן פסק-דין בת"פ 48790-07-16 אשר מתנהל בבית המשפט המחוזי ירושלים (להלן: ההליך העיקרי), לפי המוקדם. ההליך השני הוא ערר לפי סעיף 53(א) לחוק המעצרים על החלטת בית המשפט המחוזי ירושלים (השופט ר' יונגרד) במ"ת 48792-07-16 מיום 10.1.2019, אשר דחתה את בקשת העורר לקיים עיון חוזר בתנאי מעצרו ולהורות על שחרורו בתנאים של מעצר בית לילי וערובות נוספות.

כתב האישום והליכים קודמים

2. ביום 31.7.2016 הוגש לבית המשפט המחוזי ירושלים כתב אישום נגד העורר, אשר תוקן פעמיים. כתב האישום המתוקן מייחס לעורר שורה של עבירות חמורות הכוללות: קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות; ניסיון לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות; זיוף בנסיבות מחמירות; שימוש במסמך מזויף; קשירת קשר לביצוע פשע; סחיטה באיומים; הלבנת הון; עבירות מס; עבירות פשיטת רגל; וכן שיבוש מהלכי משפט. במסגרת כתב אישום זה נטען כי העורר עמד בראש הפירמידה של רשת הונאה רחבת-היקף בתחום הנדל"ן, שבמסגרתה, יחד עם נאשמים נוספים, הונה למעלה מ-60 מתלוננים. היקף ההונאה עומד על סך של כ-28,604,000 ₪.

3. בד-בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה למעצר העורר עד לתום ההליכים המתנהלים נגדו. ביום 22.9.2016, לאחר דיון בבקשה וקבלת תסקירי מעצר, החליט בית המשפט המחוזי (השופט ר' יונגרד) על מעצרו של העורר עד תום ההליכים. החלטתו של בית משפט קמא התבססה על קביעתו כי חלופת מעצר לא תאיין את המסוכנות הנשקפת מהעורר וכי קיים חשש לשיבוש מהלכי המשפט. על החלטה זו הוגש ערר אשר נדון ונמחק בהמלצת בית משפט זה (ראו החלטת השופט י' עמית בבש"פ 8022/16 בריל נ' מדינת ישראל (27.10.2016)).
4. ביום 17.8.2017 הגיש העורר בקשה לעיון חוזר בהחלטת בית משפט קמא מיום 22.9.2016, במסגרתה ביקש להורות על שחרורו ממעצר מאחורי סורג ובריח. ביום 1.10.2017, לאחר שהתקבלה חוות דעת הממונה על הפיקוח האלקטרוני, קיבל בית המשפט המחוזי את בקשת העורר והורה על המרת מעצרו מאחורי סורג ובריח במעצר בפיקוח אלקטרוני בכפוף לתנאים הבאים: פיקוח באמצעות שני מפקחים במהלך שעות היום ומפקח אחד במהלך שעות הלילה; איסור שימוש באינטרנט ובטלפון למעט שיחות עם עו"ד או בני משפחה מדרגה ראשונה; הפקדת סכום של ₪ 100,000 בנוסף לכל סכום שהופקד בעבר; וחתימה על התחייבות עצמית וערבות צד ג', על ידי כל אחד מהמפקחים, בסך של ₪ 50,000. החלטה זו לקחה בחשבון את המלצת שירות המבחן, את מצבו הרפואי הירוד של העורר, את נסיבותיו האישיות וכן את משך מעצרו מאחורי סורג ובריח כשיקולים שמטים את הכף לטובת מעצר בפיקוח אלקטרוני.
5. על החלטה זו הגיש העורר ערר לבית משפט זה. בית המשפט (השופט ד' מינץ) דחה את הערר וקבע כי תנאי המעצר בפיקוח אלקטרוני הינם סבירים נוכח המלצת שירות המבחן ובהתחשב בהיקפה החריג של פרשת ההונאה וחלקו המרכזי של העורר באותה פרשה (ראו בש"פ 8437/17 בריל נ' מדינת ישראל (12.11.2017)). בקשות נוספות לעיון חוזר מטעם העורר, נדחו אף הן בזו אחר זו.
6. ביום 14.2.2018 ביקש העורר פעם נוספת מבית משפט קמא לקיים עיון חוזר בהחלטותיו מיום 1.10.2017 ומיום 26.12.2017. העורר טען כי נוכח שינוי נסיבות משמעותי אשר חל בעניינו ואשר בא לידי ביטוי בעובדות חדשות שנתגלו במהלך דיוני ההוכחות, ונוכח הזמן הרב שחלף מאז הגשת כתב האישום, יש להורות על שחרורו מהמעצר בפיקוח אלקטרוני. ביום 29.3.2018 קיבל בית משפט קמא (השופט ר' יונגרד) את בקשת העורר באופן חלקי וקבע כי יש להקל את תנאי מעצרו באופן שיהא נתון לפיקוחו של מפקח אחד בלבד (חלף שניים שנקבעו מלכתחילה). החלטה זו לקחה בחשבון את העובדה שהעורר צריך לצאת מביתו פעמים רבות כדי לקבל טיפולים רפואיים.
7. ביום 12.4.2018 הגיש העורר לבית משפט קמא בקשה נוספת להקלה בתנאי מעצרו באופן שיוסר התנאי של פיקוח אנושי במהלך תקופת אשפוזו. ביום 15.4.2018 קבע בית המשפט כי החלטתו האחרונה התייחסה לנושא הרפואי ולסוגיית הפיקוח וכי אין מקום לשנותה.

8. ביום 4.7.2018 הגיש העורר בקשה נוספת לבית משפט קמא לעיון חוזר בהחלטתו מיום 29.3.2018. בבקשה זו טען העורר כי בשל הזמן הניכר שחלף מאז הגשת כתב האישום, יש להורות על שחרורו מהמעצר בפיקוח אלקטרוני. בית משפט קמא דחה את הבקשה בקבעו כי אין די בעצם חלוף הזמן כדי לשנות את החלטתו הנ"ל, וכי טרם בשלה העת להקל בתנאי מעצרו של העורר. כמו-כן, קבע בית המשפט כי ככל שלא יחול שינוי בעניינו של העורר לאחר בקשה נוספת - שביעית במספר - בדבר הארכת מעצרו שמעבר לתשעה חודשים, יהא מקום לבחינה חוזרת של תנאי המעצר וחלופותיו באמצעות שירות המבחן.
9. ביום 15.10.2018 האריך בית משפט זה את מעצרו של העורר בפעם השביעית (ראו בש"פ 7033/18 מדינת ישראל נ' בריל (15.10.2018)). בהחלטתו זו, כמו בהחלטותיו הקודמות שהאריכו את מעצרו של העורר מעבר לתשעה חודשים, בתשעים ימים בכל פעם, עמד בית משפט זה (השופט מ' מזוז) על המסוכנות הנשקפת מהעורר - עליה מעידים המעשים המיוחסים לו בכתב האישום - ועל כך שהעורר אינו יכול להלין על עינוי דין לאחר שמשפטו נדחה כמה פעמים לפי בקשותיו.
10. לאחר שמעצרו של העורר הוארך בשביעית, הגיש הלה לבית משפט קמא בקשה נוספת לעיון חוזר בהחלטותיו מיום 1.10.2017 ומיום 26.12.2017. בגדרה, טען העורר כי הגיע הזמן להורות על הכנת תסקיר חדש של שירות המבחן בעניינו אשר יבחן את אפשרות שחרורו ממעצר בפיקוח אלקטרוני. לאחר קבלת התסקיר, ביום 10.1.2019, קיים בית משפט קמא דיון בבקשה זו. התסקיר המליץ על הסרת הפיקוח האלקטרוני והפיקוח הצמוד ועל שחרור העורר בתנאים של מעצר בית לילי בלבד. התסקיר ציין כי חלה ירידה ברמת מסוכנותו של העורר. עוד המליץ התסקיר על העמדת העורר בצו פיקוח מעצר למשך 6 חודשים. למרות האמור בתסקיר, דחה בית משפט קמא את בקשת העורר משני נימוקים עיקריים: (1) שירות המבחן לא נתן משקל ראוי למסוכנות הנשקפת מהעורר; (2) המלצת שירות המבחן לשחרר את העורר מן המעצר תחת פיקוח אלקטרוני הושפעה מהמצוקה הכלכלית שלתוכה נקלעו העורר ואשתו, שתפקידה כמפקחת על העורר מנע ממנה לצאת לעבודה ולפרנס את המשפחה.
11. על החלטה זו הגיש העורר את הערר שלפניי.
12. במקביל, הגיעה שעתה של הבקשה השמינית בדבר הארכת מעצרו של העורר. בקשה זו הוגשה לבית משפט זה ביום 9.1.2019 ונקבעה לדיון לפניי ביום 16.1.2019. סניגוריו של העורר ביקשו ממני לדחות את מועד הדיון במספר ימים וקבעתי ליום 24.1.2019, לאחר שהארכתי, בהסכמתם, את מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני עד למתן החלטה אחרת. ביום 21.1.2019 הגיש העורר את הערר שלפניי, אשר נקבע לדיון ביום 24.1.2019 יחד עם בקשתה השמינית של המדינה להארכת מעצרו; והכל כמבוקש וכמוסכם על ידי באי-כוח הצדדים. הדיון המאוחד התקיים כסדרו ובמסגרתו נשמעו טענות הצדדים.

טענות הצדדים

13. העורר טוען כי שגה בית משפט קמא כאשר לא אימץ את המלצתו החיובית של שירות המבחן. לטענתו, נסיבותיו מטות את הכף לטובת שחרורו מהפיקוח האלקטרוני. נסיבות אלה כוללות שינוי משמעותי שעבר העורר בתקופת מעצרו; פחות ניכר ברמת מסוכנותו אשר נלמד מהתסקיר האחרון ששירות המבחן הגיש בעניינו; מצבו הרפואי והקשיים עמם הוא מתמודד; העובדה שהעורר ממילא מבלה שעות רבות מחוץ למקום הפיקוח בשל צרכיו הרפואיים; והעובדה שבמשך תקופה ארוכה קיים בדקדקנות את כל התנאים המגבילים שהוטלו עליו. עוד טוען העורר כי מעצרו בפיקוח אלקטרוני יוצר מעמסה קשה על משפחתו, שהינה מעוטת יכולת. לדבריו, תנאי הפיקוח אינם מאפשרים לאשתו לצאת לעבודה, וכתוצאה מכך הוא ומשפחתו מצאו את עצמם במצוקה כלכלית חריפה.

14. באשר להימשכות ההליכים, העורר מודה כי לא מעט ישיבות שבית משפט קמא אמור היה לקיים בעניינו נדחו בהתאם לבקשותיו. לדבריו, דחיות אלה היו הכרחיות לנוכח מצבו הרפואי וחלקן היה קשור למצבו הכלכלי הרעוע, שבעטיו הוא נאלץ להעביר את ייצוגו מידיו של עורך-דין פרטי לידי הסניגוריה הציבורית.

15. המדינה, מנגד, מבקשת להאריך את מעצרו של העורר בתשעים ימים נוספים, בתנאים הקיימים היום. לדבריה, קצב התקדמות ההליך הינו סביר: עד כה, הסתיימה פרשת התביעה לאחר שבית משפט קמא קיים 42 דיוני הוכחות במסגרתם העידו 121 עדי תביעה (ולאחר שבקשות העורר הביאו לביטולם של 18 דיוני הוכחות). בית המשפט עתיד לקיים 11 ישיבות הוכחות נוספות בחמשת החודשים הקרובים. עוד טוענת המדינה כי רמת המסוכנות אשר נשקפת מהעורר עודנה גבוהה. לטענתה, מסוכנות זו נלמדת ממספר גורמים, ובהם: ריבוי האישומים והמתלוננים נגד העורר; העובדה שאין לתת בו אמון נוכח התחכום אשר מאפיין את מעשי הרמייה שבגינם הוא עומד לדין; יכולתו לגרום לאנשים אחרים לפעול כרצונו תוך הפעלת מניפולציות שונות; תעוזתו והיעדר מורא מפני החוק והרשויות; וכן עצם העובדה שהעורר מואשם בשיבוש מהלכי משפט. כל זה מעלה חשש כי העורר ינסה לבצע עבירות מרמה נוספות, להשפיע על עדים או להימלט מאימת הדין.

דיון והכרעה

16. מקרה זה איננו פשוט להכרעה. בנסיבותיו, כל ניסיון לעצב חלופה ראויה למעצרו של העורר ייתקל בקושי. רמת המסוכנות, אשר נשקפת מהעורר כמי שמסוגל לרקום מזימות מרמה, פחתה בהרבה מאז הגשת כתב האישום, אך עודנה קיימת; וכך הוא גם לגבי החשש לשיבוש מהלכי משפט מצד העורר. החשש שהעורר ינסה להימלט מאימת הדין, קיים אף הוא, ואין להקל בו ראש. מאידך, מדובר באדם שסובל מבעיות רפואיות ושכפי הנראה ירד מנכסיו. חובות הפיקוח שאשת העורר נטלה על עצמה כדי שבעלה לא יעצר מאחורי סורג ובריא אינן מאפשרות לה לעבוד ולקדם את העסק העצמאי שלה. זאת ועוד: מדובר באדם שעדיין נהנה מחזקת החפות, ובהליך פלילי שעוד ימשך זמן לא מבוטל. כמו-כן מזכור כי בהחלטה מושה הערר, שכאמור ניתנה ביום 10.1.2019, קבע בית משפט קמא, בהתחשבו בהמלצת שירות המבחן, כי "[...] בעוד שלושה חודשים [...] ניתן יהיה לשקול בחיוב את שחרורו של המשיב למעצר בית מלא" וכי "יהא בכך כדי להקל על המשיב ועל הצדדים גם יחד" (ראו פסקה 6 להחלטת בית משפט קמא מיום 10.1.2019).

17. לאחר לבטים, ובשל עצם קיומם, הגעתי לכלל מסקנה כי זכות העורר לחירות, בעודו נהנה מחזקת החפות, מטה את כף המאזניים לטובתו. העורר מואשם בעבירות חמורות מאד. שחרורו מן המעצר עלול אפוא ליצור תחושת אי-נוחות, במיוחד אצל אלו שלטענת המדינה נפלו קורבנות למעשיו, אך מעצר עד תום ההליכים, לרבות מעצר בתנאים של פיקוח אלקטרוני, איננו אמור לשמש "מקדמה על חשבון העונש" (ראו בש"פ 7599/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (3.10.2017); בש"פ 6149/16 מדינת ישראל נ' מנו, פסקה 23 (21.8.2016); ובש"פ 6504/03 מדינת ישראל נ' חביב, פ"ד נז(5) 865, 867 (2003)). מסוכנותו של העורר פחתה במידה ניכרת, בריאותו נשחקה, כספו אזל, ומשפטו עתיד להימשך עוד חודשים עד אשר יגיע לקו הסיום. מטעמים אלה, סבורני כי מן הדין לשחרר את העורר ממעצרו בתנאים מגבילים.

18. הנני מורה אפוא כי העורר ישוחרר ממעצרו הנוכחי בתנאים של מעצר בית מלא ובתנאים מגבילים נוספים, כאשר אשתו תוסיף לפקח עליו ותדאג שהלה יקיים את תנאי מעצר הבית (להלן: תנאי השחרור). תנאי השחרור יכללו את כל הדרישות והערובות שקבע בית משפט קמא כמתואר בפסקה 4 לעיל, והן תעמודנה על כנן. כמו-כן יפקיד העורר, כתנאי לשחרורו מן המעצר בפיקוח אלקטרוני, סך נוסף של ₪ 100,000 או ערבות בנקאית בסכום זהה בבית משפט קמא. עירבון נוסף זה, אף הוא ישמש בטוחה לקיום תנאי השחרור ללא יוצא מן הכלל. עירבון זה יופקד עד ליום 17.2.2019 ובאין הפקדה כאמור, לא יוכל העורר להשתחרר ממעצרו תחת פיקוח אלקטרוני בתנאים הקיימים. העורר יוכל לצאת מביתו למטרות אלו בלבד: טיפולים רפואיים, פגישות עם באת-כוחו לצרכי משפטו ונוכחות בשיבותיו של בית משפט קמא כאשר זה דן בעניינו. כמו-כן יפקיד העורר בבית משפט קמא כל דרכון שנמצא ברשותו וייתייב מדי יום א' בכל שבוע בתחנת משטרה הקרובה לביתו.

19. סוף דבר: אני מקבל את הערר שהגיש העורר בבש"פ 516/19 בתנאים האמורים בפסקה 18 לעיל. החלטה זו מייתרת את בקשת המדינה בבש"פ 233/19, ובקשה זו נמחקת.

ניתנה היום, כ"ג בשבט התשע"ט (29.1.2019).

ש ו פ ט